

Poština plačana v gotovini

VSEBINA

ŠTEVILKA 3

LETNIK XXXVII

NARODNI

GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. MARCA 1936

VSEBINA:

Dr. Basaj: Kreditno zadrugištvu v Jugoslaviji. — Dr. Basaj: Trgovina s hranilnimi knjižicami. — Odmera družbenega davka. — Trgovci in zadruga. — Zvezine objave. — Zadrugištvu v inozemstvu.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ šte. 3, I. 1936.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Adlešičih, r. z. z n. z., se bo vršil 13. aprila 1936 ob 1/2 3 v župnišču v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Blagovici, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 3. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge na Bukovici, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 1/2 11 na Bukovici št. 6. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

XXIX. redni občni zbor Ljudske posojilnice v Celju, r. z. z n. z., se bo vršil v petek dne 27. marca 1936 ob 3 popoldne v posojilniški posvetovalnici. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. potrjenje rač. zaključka za leto 1935. 4. razdelitev čistega dobička za leto 1935. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. nadomestne volitve načelstva. 7. nadomestne volitve nadzorstva. 8. slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši v smislu § 32 pravil eno uro kasneje drug občni zbor na istem kraju in z istim sporedom, ki sklepa brez ozira na došlo število zadrugišnikov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cerkljah ob Krki, r. z. z n. z., se bo vršil 29. marca 1936 ob 3 popoldne v uradnem prostoru Hranilnice in posojilnice. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. sprememba pravil. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. poročilo o izvršeni reviziji. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske zadruge v Cerkljah pri Kranju, r. z. z o. z., se bo vršil 5. aprila 1936 ob 3 popoldne v hiši načelnika Jan Narobe v Cerkljah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev rač. zaključka

za l. 1935. 4. volitev treh članov načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Sodarske zadruge za selško dolino na Češnjici, r. z. z o. z., se bo vršil v ponedeljek 13. aprila 1936 ob 2 popoldne v zadrugišnih prostorih na Češnjici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

VII. redni občni zbor Prekmurske gospodarske posojilnice v Dobrovniku, r. z. z n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 11 dopoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobrničah, r. z. z n. z., se bo vršil 22. marca 1936 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje računskega zaključka za l. 1935. 3. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Dobrničah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 4. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje računskega zaključka za l. 1935. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

VIII. redovita godišnja glavna sknpština Zadruge za štednjo i zajmove u Dolnjem Vidovcu, r. z. s n. j., obdržavati će se 25. marta 1936 poslepodne u 3 sata u zadrugišnih prostorijama. Dnevni red: 1. izveštaj upravnog i nadzornog odbora. 2. odobrenje zaključnog računa za godinu 1935. 3. izbor upravnog odbora. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Kmetijske nakupne in prodajne zadruge v Dolu pri Hrašniku, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 v Društvenem domu. Dnevni red: 1. sprememba pravil. 2. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dramljah, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo 29. marca 1936 ob 1/2 9 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za leto 1935. 3. poročilo o izvršeni reviziji. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za Izlake in okolico, r. z. z n. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 8 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za l. 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12'50 Din.
 ————— Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. —————

Dr. Basaj:

Kreditno zadružištvo v Jugoslaviji.

Jugoslavija je zemlja, v kateri je v primeri s številom prebivalstva in v primeri s stopnjo razvoja gospodarstva zadružištvo zelo lepo razvito. Po podatkih Glavne zadružne zveze v Belgradu je bilo koncem l. 1934. v državi 8.526 vseh zadrug, a med temi 4.604 kreditne zadruge. Kreditne zadruge predstavljajo napram ostalim vrstam zadrug večino i. s. 54% celokupnega števila zadrug.

Dve skupini.

Vendar moramo med kreditnimi zadrugami razločevati dve veliki skupini. Večja skupina, nad dve tretjini, so kreditne zadruge, ki so potom svojih revizijskih in poslovnih zvez včlanjene v Glavni zadružni zvezi. Manjša skupina, nekaj pod eno tretjino, so zadruge, včlanjene v Državni zvezi zadrug za poljoprivredni kredit in ustanovljene po posebnem zakonu o poljoprivrednem kreditu iz l. 1925, s katerim je država dala na razpolago tudi znatna sredstva za snovanje teh zadrug. Številčno razmerje teh dveh skupin je 3.104 zadruge v Glavni zadružni zvezi, 1.490 pa v Državni zvezi zadrug za poljoprivredni kredit.

Jamstvo.

Pri kreditnih zadrugah prevladujejo zadruge z neomejeno zavezo. Pri zadrugah

Glavne zadružne zveze jih je 2.605 z neomejeno zavezo, 499 z omejeno zavezo. Kreditne zadruge Državne zveze za poljoprivredni kredit so vse z neomejeno zavezo. Tako imamo torej 4.095 kreditnih zadrug z neomejeno zavezo in 499 z omejeno zavezo. Omejeno zavezo imajo vse uradniške in delavske kreditne zadruge, pa tudi mnogo kmetijskih kreditnih zadrug, zlasti v Donavski banovini.

Članstvo.

Vseh članov v kreditnih zadrugah je 540.455 in sicer v zadrugah Glavne zadružne zveze 434.444, v zadrugah za poljoprivredni kredit 106.011. Ker znaša članstvo v vseh vrstah zadrug 1.061.482, predstavlja 540.455 članov kreditnih zadrug 51% celokupnega zadružnega članstva.

Podatki iz poslovanja.

Poslovni podatki niso tako visoki kot bi bilo pričakovati z ozirom na število članov kreditnih zadrug. Poglavitni vzrok je ta, da v južnih pokrajinah kreditno zadružištvo in pa varčevanje še ni tako razvito kot pa v severnih pokrajinah države. Podatki, ki jih bomo navedli, so iz časa 1932 do 1934., vendar v majhnem delu temeljijo na cenitvi. 13'7% kreditnih zadrug iz področja Glavne zadružne zveze ni poslalo podatkov in smo

njih poslovanje ocenili tako, da je procentualno enako s poslovanjem onih zadrug, ki so podatke poslale.

Posojila pri kreditnih zadrugah Glavne zadrugne zveze so znašala 2.378 milijonov, pri članicah Državne zveze za poljoprivredni kredit 239 mil. skupno torej 2.617 mil. Din.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu pri članicah Glavne zadrugne zveze so znašale 2.571 milijonov, pri članicah Državne zveze za poljoprivredni kredit 38 milijonov, skupno torej 2.609 milijonov dinarjev.

Lastna sredstva kreditnih zadrug (deleži in rezerve) pri članicah Glavne zadrugne zveze so znašala 267.7 milijonov, pri članicah Državne zveze za poljoprivredni kredit 30.1 milijonov, skupaj torej 270 8 mil. Din.

Zveze.

Kreditne zadruge so organizirane v zveze, skupno z drugimi vrstami zadrug. Vse zveze so obenem poslovne in revizijske zveze. Kot poslovne zveze predstavljajo denarne centrale za včlanjene kreditne zadruge in gojijo z njimi tekoči račun. Kreditne zadruge, ki imajo zadosti hranilnih vlog, da jih ne porabijo v posojila, nalagajo odvišni denar pri svojih zvezah. Iz teh viškov dovoljujejo zveze kredite v tekočem računu prvenstveno onim kreditnim zadrugam, ki imajo premalo lastnih hranilnih vlog za dovoljevanje posojil, a poleg tega tudi produktivnim zadrugam za obratni kapital, a deloma tudi za investicije.

Kmetijske zadruge.

Kreditne zadruge so z ozirom na poklic članov v ogromni večini kmetijske kreditne zadruge. Gojijo prvenstveno osebni srednjeročni kredit na poroštvo po načelih rajfajzenskih zadrug. Vendar se pa tudi pri drugih poklicih vedno bolj organizirajo kreditne zadruge. Tako imamo v Zvezi obrtniških za-

drug že 92 čisto obrtniških kreditnih zadrug, v Zvezi nabavljajalnih zadrug državnih uslužbencev že 97 čisto činovniških kreditnih zadrug in v drugih zvezah blizu 50 delavskih kreditnih zadrug.

Kreditne zadruge so organizirane v 15 poslovnih in revizijskih zvezah, včlanjenih v Glavni zadrugni zvezi, zadruge za poljoprivredni kredit pa v pet banovinskih zadrugah za poljoprivredni kredit, katere skupaj tvorijo Državno zvezo zadrug za poljoprivredni kredit. Izmed zvez, včlanjenih v Glavni zadrugni zvezi, imajo največje število kreditnih zadrug sledeče; Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug v Belgradu 1.156, Zadrugna zveza v Ljubljani 338, Osrednja zveza hrvatskih seljačkih zadrug v Zagrebu 316 in Zveza kmetijskih zadrug v Novem Sadu 307 kreditnih zadrug. (Glej tabeli.)

Srbske kreditne zadruge.

Zveze in njihove kreditne zadruge so imele v prošlosti zelo različen razvoj, ker so pripadale različnim področjem. Tako je Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug v Belgradu, ki jo je osnoval l. 1895 oče srbskega zadrugništva Mihajlo Avramović in jo do l. 1928 tudi vodil, bila za čas do vojne le v področju bivše kraljevine Srbije, po vojni pa je združila skoro vse srbsko zadrugništvo do malih izjem in tako tudi vse srbsko kreditno zadrugništvo. Tako ima danes nič manj kot 1.156 kreditnih zadrug v 8 banovinah, le v Dravski banovini nima nobene kreditne zadruge. V tej zvezi včlanjene kreditne zadruge so imele koncem l. 1934 posojil 110.8 milijonov dinarjev, 120.6 milijonov hranilnih vlog in 49.1 milijonov fondov. Moramo pa takoj pripomniti, da je pri hranilnih vlogah pri srbskih zadrugah treba ločiti dvoje: stalna štednja (tudi prinudna štednja imenovana) in običajna štednja. Stalno štednjo vršijo samo

člani in predstavlja sistematično navajanje naroda k varčevanju, običajna štednja pa so hranilne vloge nečlanov. Tako znaša **pri vseh zadrugah** (tudi nekreditnih) stalna štednja **z deleži Din 70.4 milijonov**, običajna štednja pa 50.2 milijonov dinarjev.

V Sloveniji.

Najstarejše, pa tudi najbolj razvito je kreditno združništvo v Sloveniji (dravska banovina), kjer je Mihael Vošnjak po češkem

zgledu začel ustanavljati posojilnice iz narodno političnih ozirav, za njim pa dr. Krek snovati rajfajzenske posojilnice kot socialne ustanove proti oduštvu. Tako imamo v Sloveniji koncem I. 1933 že 511 kreditnih zadrug v treh zvezah. Podatki glede posojil, hranilnih vlog in lastnega premoženja, ki se nanašajo le na dve zvezi s 488 kreditnimi zadrugami, dajo to-le sliko: posojila 1.273.3 milijonov dinarjev, hranilne vloge 1.582 milijonov dinarjev, lastna sredstva, t. j. deleži in rezerve

Zveze, ki imajo v svojem članstvu kreditne zadruge.

I. Glavni združni savez v kraljevini Jugoslaviji.

Tek. št.	Ime zadruge	Osnovane	Kreditne zadruge		Skupno kreditnih zadrug
			z neom. z.	z omeje. z.	
1.	Glavni savez srbskih zemljoradničkih zadruga, Beograd	1919	1.147	9	1.156
2.	Glavni savez zanatskih zadruga, Beograd	1921	50	42	92
3.	Savez nabavljanih zadruga državnih službenika, Beograd	1921	—	97	97
4.	Središnji savez hrvatskih seljačkih zadruga, Zagreb . .	1918	305	11	316
5.	Zadružna zveza, Zagreb	1920	76	31	107
6.	Savez zemljoradničkih zadruga, Novi Sad	1928	259	48	307
7.	Zemljoradnička centralna kreditna zadruge, Novi Sad . .	1927	9	150	159
8.	Središnji savez čehoslovačkih zemljorad. zadruga, N. Sad	1927	1	39	40
9.	Savez srpskih zemljoradničkih zadruga, Sarajevo	1911	144	—	144
10.	Savez hrvatskih seljačkih zadruga, Sarajevo	1919	57	4	61
11.	Združni savez, Split	1907	62	7	69
12.	Zadružna matica, Split	1928	42	3	45
13.	Zadružna zveza, Ljubljana	1899	326	12	338
14.	Zveza slovenskih zadrug, Ljubljana	1907	127	23	150
15.	Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo, Ljubljana . .	1919	—	23	23
Skupno			2.605	499	3.104

II. Zemaljski savez zadruga za poljoprivredni kredit.

Tek. št.	Ime zadruge	Štev. krajevnih zadrug	Pripomba
1.	Banovinska zadruge, Beograd	302	Vse banovinske zadruge so z neomejeno zavezo.
2.	Banovinska zadruge, Zagreb	219	
3.	Banovinska zadruge, Niš	334	
4.	Banovinska zadruge, Sarajevo	341	
5.	Banovinska zadruge, Skoplje	294	
Skupno		1.490	

94.4 milijonov dinarjev. Če te številke primerjamo z zgoraj navedenimi istovetnimi postavkami za celokupno zadružništvo v Jugoslaviji, vidimo, da predstavljajo kreditne zadruge v Sloveniji z ozirom na posojila 48.6%, z ozirom na hranilne vloge 60.6% in z ozirom na lastna sredstva 32% celokupnega kreditnega zadružništva v državi. Dočim je zadružništvo v področju Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug s svojimi 1.156 kreditnimi zadrugami na področju 8 banovin bolj ekstenzivno, je slovensko zadružništvo s 511 kreditnimi zadrugami na področju ene banovine izrazito intenzivno.

Stalna štednja.

Iz tega je tudi razumljiva institucija stalne štednje (tudi prinudne ali obvezatne štednje), ki jo gojijo predvsem srbske, deloma pa tudi hrvatske zadruge in ki ima poglobitni namen, da navaja zadrugarje k varčevanju. Dasi ima kreditna zadruga svoj bistveni namen v tem, da preskrbuje članom kredite za gospodarstvo pod najugodnejšimi pogoji, vendar kreditne zadruge v južnih pokrajinah zaradi malo razvitega varčevanja v narodu tega poglobitnega namena niso mogle ustvarjati, ker pač ni bilo zadosti hranilnih vlog. Zato so kreditne zadruge v južnejših pokrajinah, predvsem srbske zadruge začele s sistematično vzgojo naroda k varčevanju in v to svrho uvedle stalno ali prinudno štednjo za svoje člane. Slovenija z najbolj gosto razvito mrežo in z najbolj intenzivnim delovanjem kreditnih zadrug ne pozna stalne štednje, ker je varčevanje že, rekli bi, prirojena narodna lastnost.

Denarna kriza.

Če smo podali sliko o kreditnem zadružništvu, bi bila ta slika zelo nepopolna, ako ne bi vsaj s par besedami omenili tudi denarne krize, ki je zelo omejila, da ne re-

čemo, skoro onemogočila v zadnjem času nadaljnje delovanje in razvoj kreditnega zadružništva v državi. Konce septembra 1931. leta se je namreč nepričakovano in naenkrat pojavila ostra denarna kriza, ki je skupno z ostalim denarstvom zadela tudi kreditno zadružništvo. Kriza se je še poostrila s tem, da je bila 20. aprila 1932 uzakonjena zaščita kmečkih dolžnikov. Ta zaščita po ponovnih izpremembah še danes traja in predstavlja v stvari moratorij za kmečke dolgove, ki mu še ni videti konca. Kreditne zadruge so postale v večini nelikvidne, ker so radi nenadne krize z ene strani pritisnili vlagatelji, radi zaščite pa kmečki dolžniki niso ničesar vračali, niti ne obresti. Kronična nelikvidnost je povzročila nezaupnost vlagateljev, tako da novih vlog več ni. V poslovanju kreditnih zadrug je vsled tega nastopilo popolno mrtvilo. Res, da pri splošni gospodarski krizi, ki je najbolj zadela ravno kmečke sloje, kmečko prebivalstvo povečini ne more varčevati. Toda tudi ona malenkost, kolikor še posamezniki danes varčujejo, se radi nezaupanja ne nalaga v posojilnice, temveč se tezavrira. Zato pa ni več prave cirkulacije denarja in za kmeta tudi ni več kredita.

Izhod — konverzija.

Pri tem položaju bo prej ali slej morala državna oblast v interesu narodnega gospodarstva, pa tudi v interesu samega državnega gospodarstva vprašanje kmečkih dolgov in vprašanje nelikvidnosti denarnih zavodov končno rešiti tako, da izvede konverzijo kmečkih dolgov z novimi sredstvi. Le ta način bo prinesel poživitev gospodarstva, izboljšanje cen kmečkih pridelkov in kmečke zemlje in bo usposobil kmečkega dolžnika, da svoje obveznosti izvršuje in postane zopet kredita sposoben, kreditnim zadrugam pa bo vrnil likvidnost in omogočil zopet njihovo socialno gospodarsko delo.

Dr. Basaj:

Trgovina s hranilnimi knjižicami.

Zveza je 6. marca t. l. razposlala okrožnico vsem posojilnicam, v kateri poleg drugih zadev v točki 4. daje tudi navodila glede trgovanja s hranilnimi knjižicami: „Na razne zadruge se obračajo agenti, ki se pečajo z nakupom in prodajo hranilnih knjižic. Nek tak „zavod“ je razpošiljal dopise, iz katerih so nekateri sklepali, kot da bi bil v nekaki zvezi z Zadružno zvezo. Razumeli boste, da Zadružna zveza ne more imeti interesa na prodaji knjižic naših zadrug in ne zvez z agenti. Zato svarimo pred agenti in njihovimi „zavodi“. Najbolje je, da na njihova pisma ničesar ne odgovarjate. Ljudi pa, ki mislijo, da morajo knjižice prodati, opomnite, da ne dajo knjižic iz rok, ne da bi prejeli gotovino. Zadružna zveza izvrši pač prepise, ki jih je treba narediti, toda kupčije s knjižicami ne more nobena naša zadruga pospeševati.“

V zvezi s tem pa nastanejo nova vprašanja, katera bi hoteli s sledečim nekoliko pojasniti:

1. Ali se vloga s hranilno knjižico lahko prenese?

Hranilna knjižica je svoje vrste vrednostni papir, in sicer takozvani **legitimacijski papir**. To pomeni, da denarni zavod, ki je hranilno knjižico izstavil, sme izplačati hranilno vlogo vsakomur, ki predloži hranilno knjižico in se, rekli bi, legitimira s hranilno knjižico. Denarni zavod pa je upravičen, da lahko od predlagatelja hranilne knjižice zahteva izkaz o tem, ali je on res lastnik hranilne knjižice ali pa vsaj pooblaščenec lastnika.

Pravila naših posojilnic tozadevno čisto jasno govorijo: „Hranilna knjižica se glasi na ime vlagatelja in se izplača le temu sa-

memu ali pa njegovemu pooblaščenecu. Kot pooblaščenec vlagatelja se smatra vsak, kdor je v posesti hranilne knjižice. Torej posojilnico ne zadeva nikaka dolžnost preiskovati ali presojeti legitimacijo predlagatelja knjižice.“

Že v normalnih časih, ko še ni bilo denarne krize, so se hranilne knjižice prenašale z osebe na osebo. Zlasti obdaritev se je prav pogosto izvršila v obliki, da je darovatelj izročil darovancu hranilno knjižico.

Pogosto je tudi zapustnik pretežen del svojih prihrankov izročil še za življenja svojim otrokom, oziroma najbližjim sorodnikom na ta način, da jim je izročil hranilne knjižice, na katere je nalagal v življenju svoje prihranke. Na ta način je obvaroval dediče nemajhnih pristojb, ki bi jih bili sicer morali plačati, če bi bili hranilne knjižice prejeli šele iz zapuščine.

2. Ali se sme trgovati s hranilnimi knjižicami?

Hranilne knjižice so posebne vrste vrednostni papirji. Trgovina zajame vse najrazličnejše predmete, terjatve in vrednostne papirje vseh vrst. Kot se n. pr. trguje tudi z delnicami, ki glasijo na ime, tako se trguje s hranilnimi knjižicami, ki glasijo na ime, lahko pa tudi na kako geslo, na številko, brez vsakega imena.

Seveda se pa smejo obrtoma s tako trgovino pečati le osebe in podjetja, ki imajo od upravne oblasti po predpisih zakona o obrtih potrebno dovoljenje ali koncesijo. Upravna oblast pa je pri dovoljevanju včasih precej širokogrudna. Tako se je moglo zgoditi, da je imetnik posredovalne pisarne vodil tudi trgovino s hranilnimi knjižicami. Ker je ponujal izredno visoko ceno za knjižice

kupoval pa knjižice na obroke, so vlagatelji kar drli v njegovo pisarno. Še-le ko se je mož bolj in bolj zapletal in ni plačeval dogovorjenih obrokov, se jim je izredno visok kurz te pisarne za hranilne knjižice zazdel sumljiv. Začeli so poizvedovati in ugotovili, da so postali žrtev nesolidnega posrednika, ki pa je imel za te vrste posel oblastveno dovoljenje. Ker ta primer ni edin, bi bilo z ozirom na to **panogo trgovlne vsekakor umestno, da oblast prav posebno in prav pogosto nadzoruje take posredovalnice.**

3. Zakaj vlagatelji ponujajo knjižice?

Prodaja hranilnih knjižic je bila v normalnih razmerah izreden pojav. Na hranilno knjižico je vložil varčevalec ali trgovec ali obrtnik denar, ki ga momentalno ni potreboval. Če pa ga je potreboval, ga je vsak čas lahko dvignil. Ni bilo nobenega vzroka, da bi bil nezaupljiv proti denarnemu zavodu, pri katerem je denar vložil.

Toda nastopila je denarna kriza. Denarni krizi je kmalu sledila zaščita kmečkih dolžnikov. Prvo in drugo je imelo za posledico nelikvidnost denarnih zavodov. Denarna kriza, kmečka zaščita in kronična nelikvidnost denarnih zavodov, to so vzroki, iz katerih je sama po sebi sledila potreba trgovanja s hranilnimi knjižicami.

Hranilne knjižice nelikvidnih denarnih zavodov z zamrznjenimi vlogami predstavljajo namreč vrednost, ki ni vsak čas razpoložljiva. Te knjižice predstavljajo vrednost, ki bo postala razpoložljiva v bližnji ali daljni bodočnosti, kakor bo pač poedini denarni zavod preje ali pozneje prišel zopet do likvidnosti. So pa mnogi lastniki hranilnih knjižic, ki so v denarni stiski, tako da ne morejo čakati na likvidnost denarnega zavoda v bodočnosti. So zopet drugi lastniki hranilnih knjižic, ki ne verujejo v vzpostavitev likvidnosti denar-

nih zavodov, vsaj ne v bližnji bodočnosti. Taki so pripravljene hranilno knjižico odstopiti za mnogo nižji znesek v gotovini, kot pa znaša v knjižici zabeležena hranilna vloga po poslednjem stanju. Pripravljene so torej prodati hranilno knjižico za takojšnjo gotovino z znatno žrtvijo, z znatnim popustom od njenega nominalnega zneska.

4. Kako mislijo vlagatelji?

Hranilna knjižica pač radi nelikvidnosti ne predstavlja sedanjega denarja, temveč bodoči denar. Dunajska marodno-gospodarska šola je poseben povdarek polagala v gospodarstvu na psihologijo ljudi, zlasti na moment, da ljudje sedanje dobrine cenijo mnogo višje nego bodoče. Iz tega psihološkega dejstva je ta gospodarska šola pretežno razlagala pojav obresti. Hranilna knjižica denarnega zavoda predstavlja bodočo gotovino, ki bo verjetno na razpolago v obrokih tekom daljše vrste let. Koliko let bo to, je težko reči. To bi bilo več ali manj prorokovanje, kakor je tudi prorokovanje, če hočemo razlagati svoje mnenje o tem, kako se bo razvijala denarna kriza.

Vendar pa si vlagatelji mislijo, da imajo že gotovo podlago za tako prorokovanje. Veliko denarnih zavodov je namreč nelikvidnih poglavitno radi kmetske zaščite. Uredba o kmetski zaščiti pa predvideva vračilo kmet-skih dolgov v 12 letih, počenši z letom 1936 do 1947 na osnovi rastočih letnih obrokov pri nizki obrestni meri. Denarni zavodi s pretežno kmetskimi dolžniki po mnenju vlagateljev ne bodo še tako kmalu likvidni.

Pa še nekaj hujšega! Uredba o zaščiti kmetskih dolžnikov predvideva tudi delno brisanje dolgov v slučaju zadolženosti preko 50 % vrednosti dolžnikovega premoženja. Sicer uredba obljublja, da se za odpisane dolgove odredi upniku s posebnim zakonom

pravično povračilo. Toda ljudje so danes nagnjeni k pesimizmu in na bodoče dobrine prav malo verujejo. Držijo se gesla: „Boljši vrabec v roki, kot golob na strehi.“ Zlasti pa ne verujejo mnogo v to, kako, kdaj in s čem bo država plačala kmetiskim upnikom ono, kar bi morali vsled razdolžitve do 50% vrednosti premoženja izgubiti na svojih kmetiskih terjatvah.

Ta psihološka dejstva ženejo vlagatelje, da ponujajo knjižice in so pripravljene mnogo, žal premnogo popustiti za takojšnjo gotovino, na katero edino zaupajo in katero je danes težko dobiti. Tako razumemo, da mnogi vlagatelji, prisiljeni vsled težkih razmer, odajajo hranilne knjižice za vsako ceno, posebno še, če jih dolžniki begajo, da bodo itak hranilne vloge propadle ali da bodo odpisane. Drugi vlagatelji zopet se pod pritiskom teh dejstev odločijo na prodajo, da se obvarujejo večje škode, ker jim grozi tožba ali celo rubež. Tretji pa so tudi taki, ki gledajo na razvoj denarne krize z velikim pesimizmom in hočejo le radi pesimizma s prodajo za skrajno ceno rešiti, kar se še rešiti da. In če navajamo še četrte, to so razni špekulanti in prekupci, pa tudi oderuhi, ki vedó, da se z gotovino da danes mnogo zaslužiti, ker so ljudje v stiski.

5. Odkod kupci za zamrznjene vloge.

Videli smo iz navedenega, da so razne skupine vlagateljev, ki so pripravljene prodati hranilne knjižice za gotovino, s prav znatnim popustom od nominalne vrednosti. Težje pa je razumljivo, da se na drugi strani najdejo kupci za take vloge.

Tu moramo navesti čl. 18, odst. 2 b uredbe o zaščiti denarnih zavodov: „Vsak zavodski dolžnik more vršiti pobot (kompenzacijo) svojega dolga tudi s pridobljeno staro terjatvijo kakega drugega zavodskega upnika iz hranilne vloge do 50% pri vsakem iz-

plačilu ali odplačilu svojega dolga, ostanek pa istočasno položiti v gotovini.“

Uredba o zaščiti denarnih zavodov je hotela dati dolžnikom pobudo, da bi dolgove odplačevali. Radi tega jim je dala možnost, da morejo svoje dolgove plačevati s pridobljenimi, t. j. največkrat s kupljenimi hranilnimi knjižicami in sicer pri vsakem odplačilu ravno tak znesek v prepisu s knjižice, kolikor istočasno položijo v gotovini. **Zakon sam je torej trgovino s hranilnimi knjižicami legaliziral.** Zakon je dal za trgovino pobudo in denarne zavode pod zaščito prisilil, da morajo za odplačilo dolga od svojih dolžnikov jemati tudi prepise s starih računov, t. j. hranilne knjižice, ki so jih kupili od drugih vlagateljev. Res je prepisom stavljena meja v tem, da mora dolžnik ravno tak znesek položiti v gotovini, kakoršnega hoče odplačati s hranilno knjižico.

Seveda mora pa dolžnik pri odplačilu s hranilno knjižico priti na svoj račun. Na račun pa pride le tedaj, če kupi hranilno knjižico pod nominalnim zneskom. Čim nižja je cena za hranilno knjižico, tem večji je njegov dobiček, oziroma popust pri odplačilu dolga.

Vzemimo primer: Dolžnik kupi hranilno knjižico z vlogo 1000 dinarjev za 50% nominalne vrednosti t. j. za 500 Din v gotovini. Ko to knjižico predloži denarnemu zavodu za odplačilo dolga, mora istočasno položiti tudi 1000 Din v gotovini z ozirom na predpis čl. 18, odst. 2 b, ker sicer upniški denarni zavod ne bi knjižice za odplačilo dolga sprejel. Dolžnik odplača torej skupno 2.000 Din dolga, polovico s hranilno knjižico, polovico v gotovini. Ker je hranilno knjižico kupil s 50% popustom in zaslužil s tem 500 Din, je v primeru s celim odplačilom dolga Din 2.000 — njegov zaslužek le 25% od celega odplačila. Ta primer nam kaže, zakaj dolžniki ponujajo tako nizke cene za knjižice. Če namreč dolžnik zasluži pri knji-

žici 50%, tedaj pri dotičnem odplačilu dolga v celoti zasluži le 25%.

Stališče združništva.

Moramo priznati, da je trgovina s hranilnimi knjižicami žalosten pojav, pravilneje povedano, žalostna posledica še bolj žalostnih razmer na denarnem trgu. Država je smatrala za svojo dolžnost, da zaščiti kmečkega dolžnika, pa je v istem trenutku hudo zadela malega varčevalca, zlasti združnega varčevalca. Ako je država smatrala za svojo dolžnost, da zaščiti kmečkega dolžnika iz socialnih in ekonomskih razlogov, bi bila morala to storiti s svojimi sredstvi, oziroma s sredstvi, ki bi šla v breme občnosti. Tako pa je kmetskim dolžnikom dala zaščito na račun in škodo malih varčevalcev, ki so danes brez zaščite, ki v najhujših časih nimajo nobene koristi od varčevanja.

Kupci hranilnih knjižic navajajo razloge, s katerimi opravičujejo nizke cene za hranilne knjižice. Velik del hranilne vloge da je narastel sam po sebi iz pretirano visokih obresti. Kupna moč dinarja da je danes 50 do 100% večja kakor je bila v času, ko je varčevalec polagal na stran svoje prihranke. Dolžnik da je še mnogo hujše prizadet kot varčevalec, ker se je breme njegovega dolga radi deflacije samo po sebi zvišalo za 50 do 100%, dočim je dolžniku možnost obrestovanja in odplačevanja dolga radi krize kmetškega gospodarstva popolnomo odvezeta. Dolžniki morejo navajati to in ono. Ostane pa kljub temu dejstvo, da so vlagatelji brez zaščite in jim denarni zavodi ne morejo nič izplačevati, tako da so v nujni potrebi prisiljeni prodati hranilno knjižico za polovico nominalne vrednosti. Z ugovori, ki jih navajajo dolžniki, se res da marsikaj razložiti, toda nikakor se ne more opravičiti žalostni pojav, da so vlagatelji brez zaščite in se jim godi velika škoda.

Navodila.

Združništvo je ponovno opozarjalo na težki položaj denarnih zavodov, radi katerega je nastala trgovina s hranilnimi knjižicami. Združništvo je točno formuliralo predloge, naj vlada izvede razdolžitve kmeta z novimi sredstvi in tako vrne likvidnost denarnim zavodom, vlagateljem pa zaupanje v denarne zavode. Edino na ta način bi bila odpravljena trgovina s hranilnimi knjižicami, ker bi bil odstranjen njen vzrok.

Dokler pa tega ni, moramo računati z realnimi razmerami, t. j. da se bo trgovina vršila še naprej. Zato pa je dolžnost posojilnic, da računajo s temi realnimi razmerami in svojim vlagateljem dajejo navodila in pojasnila, da jih obvarujejo prevelike škode. Pojasnila naj bi posojilnice dajale zlasti v teh-le smereh:

a) Vlagatelji naj se ne pustijo begati od dolžnikov, češ da bodo kmečki dolgovi brisani, da bodo posojilnice propadle, da bodo hranilne vloge odpisane ali celo propadle. Za take govornice sedaj ni razloga. Samo to stoji zaenkrat, da so vloge začasno zamrznjene.

b) Ako vlagatelj res ni v nujni stiski, naj s hranilno knjižico čaka. Položaj ni tako obupen, da bi ne bilo razlogov za zaupanje v bodočnost in za potrpljenje. Država bo končno vendar prisiljena, da nekaj ukrene za likvidnost denarnih zavodov radi interesov narodnega gospodarstva, od katerega edino tudi državne kase živijo. Tako bo država tudi vprašanje kmečkih dolgov morala končno rešiti pravično, ne pa tako, da to breme enostavno naloži na rame vlagateljev.

c) Kdor je prisiljen prodati hranilno knjižico, naj jo proda le za gotovino in če le mogoče kakemu združnemu dolžniku. Kmetški združni dolžniki so gotovo dobička

iz cenenega nakupa hranilne knjižice najbolj potrebni, ker jih je najbolj zadela deflacijska politika in pa strašen padec cen vseh kmet-
skih pridelkov.

č) Posojilnice naj si prizadevajo, da spravijo v stik vlagatelje, ki bi hoteli hranilne knjižice prodati in dolžnike, ki bi hoteli za odplačilo dolga knjižice kupiti. Posojilnice

se morejo v to svrho poslužiti kratkih objav v „Narodnem Gospodarju“.

d) Zadrúžna zveza sama se s tem poslom ne bo pečala. Strogo se je doslej držala načela, da vsako gotovino čim pravičnejše razdeli med upnice-posojilnice in bo tako delala tudi v bodoče. Tega načela naj se držijo tudi posojilnice.

Odmera družbenega davka.

Določbe o tem, kako se izmeri družbeni davek, so obsežene v čl. 86 zakona o neposrednih davkih. Zakon razlikuje tri vrste družbenega davka: 1. osnovni davek; 2. dopolnilni davek; 3. minimalni davek.

Osnovni davek.

Po kakovosti podjetja se odmerja osnovni davek različno z 10% do 12%.

Zadrúge, ki poslujejo v smislu odredb čl. 84. zakona o neposrednih davkih, regulativne hranilnice in mestne hranilnice plačajo od davčne osnove 10%.

Industrijska in rudniška podjetja, kakor tudi zadrúge, ki niso omenjene v čl. 84, plačajo kot družbeni davek od davčne osnove 11%.

Vsa ostala podjetja plačajo 12%.

Zakon deli zadrúge z ozirom na družbeni davek na tri vrste:

1. Zadrúge, ki so družbenega davka povsem oproščene; to so one, ki izpolnjujejo pogoje čl. 76 o neposrednih davkih;

2. zadrúge, ki uživajo davčne ugodnosti po čl. 84;

3. zadrúge, ki ne uživajo nobenih ugodnosti.

Pod kakšnimi pogoji so zadrúge popolnoma oproščene družbenega davka, smo v našem listu že ponovno razpravljali. Zato ne bomo tu teh stvari še enkrat ponavljali.

Po čl. 84 se priznava zadrúgam, ki ne izpolnjujejo pogojev iz čl. 76 in so torej podvržene družbenemu davku, neke olajšave. Čl. 84 se glasi:

„Pri nabavljajalnih (konsumnih), kreditnih, proizvajalnih, prodajalnih, zdravstvenih, samopodpornih in podobnih zadrúgah, ki razdeljujejo po svojih pravilih del presežka ali ves presežek med člane v razmerju poslovanja z zadrúgo, ni zavezan davku presežek, odnosno del presežka, ki se razdeljuje na ta način.

To ugodnost uživajo zadrúge, če po svojih pravilih:

1. razdeljujejo blago samo članom, predelujejo ali prodajajo samo svoje izdelke, odnosno pridelke članom, oziroma ako omejujejo poslovanje izključno na člane;

2. na deleže sploh ne plačujejo obresti, ali plačajo samo omejene obresti, ki ne presegajo 6%.

3. dajejo članom, ki imajo samo en delež, enako pravico do obresti kakor onim, ki imajo več deležev, ter tudi sicer postopajo enako z vsemi zadrúžniki.

Pod izrazom „presežek“ se razume oni del čistega dobička, ki preostane po odbitku obresti, ki jih zadrúga plača svojim članom na njihove deleže in ki ne presegajo 6%. Po tem takem se te obresti smatrajo za re-

žijski strošek, ki se izvzema iz davčne osnove. Preostali del dobička se smatra za presežek, ki se more v celoti ali le deloma porazdeliti med člane v razmerju njihovega poslovanja z zadrugo; tisti del presežka, ki se tako razdeli, se oprošča davka na ta način, da se odbije od davčne osnove.

Ugodnosti, ki jih pod označenimi pogoji uživajo te zadruge, obstoje v tem, da se jim a) njihova davčna osnova zniža za znesek presežka, ki je bil razdeljen med člane, b) da se jim družbeni davek odmeri le z 10% od davčne osnove.

Dopolnilni davek.

Dopolnilni davek se odreja od iste davčne osnove kakor osnovni davek in se izračuna po donosnosti (rentabilnosti) v podjetje vložene glavnice. Čim večji je donos, tem bolj raste dopolnilni davek.

Dopolnilni davek znaša:

2 %	če donosnost ne presega	6 %	vložene glavnice
3 %	"	8 %	"
4 %	"	10 %	"
5 %	"	12 %	"
6 %	"	14 %	"
7 %	"	16 %	"
8 %	"	18 %	"
9 %	"	20 %	"
10 %	"	22 %	"
11 %	"	24 %	"
12 %	od donosnosti preko	24 %	"

Donosnost (rentabiliteta) se ugotavlja iz razmerja dobička (t. j. davčne osnove, ne bilančnega čistega dobička) do vložene glavnice. Matematična formula bi se glasila:

$$\text{Donosnost} = \frac{\text{davčna osnova} \times 100}{\text{vložena glavnica}}$$

Kot glavnica, ki je vložena v podjetje, se smatra pri zadrugah vsota plačanih deležev zadrugnikov, dalje splošni rezervni fond in vsi ostali rezervni fond, s katerimi zadruga svobodno razpolaga. V poštev pride ne samo

vsota deležev, kakršna je obstojala v začetku poslovnega leta, nego tudi še oni deleži, ki so bili vplačani v prvi polovici poslovnega leta. Navadno te premoženjske dele označujemo z izrazom „lastna glavnica“.

Vendar se pri izračunanju donosnosti ne upošteva vsa lastna glavnica. Od opisane lastne glavnice se namreč odbijejo tisti bilančni zneski, katerih dohodki ne spadajo v davčno osnovo. N. pr. deleži pri neki zadrugi znašajo Din 20.000.—, vsi rezervni fond, skupaj Din 100.000.—, lastna glavnica torej Din 120.000.—. Dotična zadruga pa ima tudi hišo, ki je po bilanci vredna Din 80.000.—. Bilančna vrednost hiše, ki je podvržena zgradarini, se po tem predpisu odšteje od vsote celokupne lastne glavnice, tako da dobimo v našem primeru Din 120.000 — Din 80.000 = Din 40.000 in pride kot lastna glavnica v poštev samo ta vsota (t. j. Din 40.000.—). Čim večja je bilančna vrednost zgradb in zemljišč, tem več se odbija od zneska lastne glavnice in tem bolj raste donosnost, t. j. tem več se predpiše dopolnilnega davka.

Pripomniti je, da je bilo zelo malo pravično, ko je zakonodajec zadruge pri odredbah glede izračunanja donosnosti postavil v isto vrsto kakor delniške in druge slične družbe. Delniške družbe poslujejo z visoko lastno delniško glavnico, vsaj z mnogo višjo kakor zadruge, pri katerih je deležna glavnica po navadi zelo nizka, zato pa je tem večja izposojena (tuja) glavnica. Vsled tega je pri zadrugah že pri količkaj ugodnem poslovnem uspehu rentabilnost razmeroma že zelo velika, iz česar sledi, da so zadruge strožje obdavčene nego ostale pridobitne družbe. Zgradbe zadrug se tudi v veliki meri uporabljajo v občje dobro, dočim se to pri drugih družbah dogaja le redko kedaj in vkljub temu so zadruge v tem pogledu mnogo slabše postavljene kakor ostala pridobitna podjetja.

Ko se izračunava osnovni in dopolnilni davek, se zaokroža davčna osnova na nižjo polno stotino dinarjev.

Na dopolnilni davek se ne sme naložiti nobena samoupravna doklada.

Minimalni davek.

Osnovni davek skupaj z dopolnilnim davkom ne sme znašati manj kakor 2‰, t. j. 2 dinarja na Din 1.000.— blagovnega kosmatega prometa. Pri denarnih zavodih in pri podjetjih, ki se bavijo z izvozom osnovnih kmetijskih proizvodov, ne smeta osnovni in dopolnilni davek skupaj biti manjša od 2‰, t. j. 2 dinarja na Din 1.000.— vložene glavnice.

Samoupravne doklade se smejo naložiti samo na 50‰ minimalnega davka.

Minimalni davek se pobira ali kot začasni davek pri novo osnovanih podjetjih (po čl. 80) ali pa kot definitivni davek.

Definitivni minimalni davek se pobira v polni vsoti od onih podjetij, ki nimajo davku podvrženega dobička ali pa imajo sicer obdačljiv dobiček, toda znaša osnovni davek skupaj z dopolnilnim davkom manj kakor znaša minimalni davek.

Vzgleđi za odmero.

Pri neki zadrugi bi bilančni čisti dobiček poslovnega leta 1934 znašal	Din	5.500.—
K temu se prišteje: Zemljarina in zgradarina	Din	800.—
Uslužbeni davek, ki ga je zadruga plačala mesto uslužbencev	Din	680.—
Na uslužbenca odpadajoči del prispevka za bolniško in pokojninsko zavarovanje	Din	2.350.—
Odnos	Din	9.330.—

Prenos	Din	9.330.—
Podpore in darila	Din	2.670.—
Odpis od vrednosti poslopij, zavezanih zgradarini	Din	3.400.—
Rezervacije za dolžne davke	Din	860.—
Skupaj	Din	16.260.—

Odšteje se:

Katastralni donos zemljišč	Din	250.—
osnova za podlago zgradarine	Din	1.850.—
Ostane odmerni podlaga	Din	14.160.—
zaokrožena navzdol	Din	14.100.—

Donosnost (rentabilnost) se izračunava sledeče:

Vplačana deležna glavnica pri zadrugi znaša	Din	6.600.—
rezervni zaklad	Din	55.800.—
Lastna glavnica	Din	62.400.—
Od vrednosti lastne glavnice je odbiti bilančna aktiva, katerih dohodki ne spadajo v davčno osnovo n. pr. vrednost hiše	Din	32.400.—
Ostane kot vložena glavnica	Din	30.000.—

Ker je dala vložena glavnica v znesku Din 30.000.— dobička (t. j. odmerno podlago) Din 14.100.—, je donosnost večja nego 24‰, in zato se predpiše od odmerne podlage 12‰ dopolnilni davek v znesku Din 1.692.—.

Od odmerne osnove za državni davek v znesku Din 14.100.— se odmeri:

a) 11‰ osnovni davek v znesku	Din	1.551.—
b) 12‰ dopolnilni davek	Din	1.692.—
c) razne doklade od vsote	Din	1.551.—
v znesku 155‰	Din	2.404.—
Celotni predpis znaša torej	Din	5.647.—

Trgovci in zadruga.

Na zborovanju belgrajskih trgovcev so bile podane izjave in sklenjene resolucije, v katerih se srdito napadajo nabavne in konsumne zadruga. Ta ponovni napad na zadruga — sedaj posebej od strani trgovcev — ni samo znak sistematične in organizirane protizadružne akcije trgovcev in njim sorodnih krogov, temveč priča tudi o tem, da gre tu za ogromne interese teh krogov. Zato je potrebno, da naši javnosti popolnoma objektivno pokažemo, v čem je pravzaprav bistvo nasprotja med trgovci in zadrugami in kakšni motivi vodijo trgovce pri napadih na nabavne in potrošne zadruga.

V gospodarstvu, v katerem je izvedeno **načelo delltve dela**, jasno vidimo tri glavne činitelje: proizvajnika, potrošnika in posrednika. Gospodarska vloga posrednika je v tem, da posreduje izmenjavo dobrin in spravlja v zvezo proizvajnika in potrošnika, odnosno ponudbo in povpraševanje.

Pri **naturalnem gospodarstvu** je ta vloga posrednika zelo skrčena. Izmenjava dobrin ni intenzivna, kajti posamezna gospodarstva krijejo popolnoma ali vsaj v glavnem svoje potrebe z lastnim proizvodstvom. Kolikor se ipak vrši izmenjava dobrin, se le-ta izvršuje poglavitno z neposrednim stikom proizvajnika s potrošnikom. Ne obstoji torej nevarnost niti za proizvajnika niti za potrošnika, da bi jih posrednik v svojem stremljenju za posredniškim dobičkom oškodoval.

Ko pa nastopi in vedno globlje prodira **denarno gospodarstvo**, ko gre z njim vzporedno tudi izpopolnjevanje prometnih sredstev in sigurnosti prometa, ko se vsled naraščanja prebivalstva razvijajo velika mesta in središča z ogromnimi množicami potrošnikov, ko raste blagostanje in kultura in se

izpopolnjujejo vsa tehnična sredstva itd., s tem postaja izmenjava dobrin bolj in bolj intenzivna in posredništvo med proizvodnikom in potrošnikom, t. j. trgovina se silno razvije in postane za posrednika trgovca zelo dobičkanosen samostojen poklic. O tem zadostno pričajo bogastva trgovskih družb že v srednjem veku, posebno pa od časa velikih prekomorskih odkritij.

Kapitalizem, čegar začetek sega v Evropi nazaj v drugo polovico 13. stoletja, se v denarnem gospodarstvu, vzporedno s takimi spremembami in z okrepljevanjem evropskega gospodarstva, vedno močnejše razvija, tako da postane nazadnje vladajoči gospodarski sistem. Ta sistem postavi na višek posrednika-trgovca kot posebno močnega činitelja in **lga prežme z znanim prepričanjem kapitalista-podjetnika: da je pridobivanje čim večjega dobička cilj vsakega gospodarskega delovanja.**

Za trgovca je višina posredniškega dobička odvisna od tega, da kolikor mogoče poceni kupi od proizvajnika in kolikor mogoče drago proda potrošniku, razliko med nakupno in prodajno ceno — posredniški dobiček — pa vtakne v svoj žep. Jasno je, da posredniški dobiček mora pasti nekomu v breme in da ga končno nosi ali proizvajnik ali potrošnik ali pa, kar je običajno, oba. V posledici pa to neugodno vpliva na celokupnost.

Veliki proizvajnik je s svojim vplivom in s svojimi zvezami vendar znal najti pota, da se proti temu zavaruje, v zadnjem času n. pr. na ta način, da ustanavlja lastne prodajalne in tako stopa v neposredno zvezo s potrošnikom. **Toda mali proizvajnik, posebno pa potrošnik, sta ostala brez zaščite pred izkoriščanjem trgovcev in brez**

učinkovitega sredstva, da bi se mogla iztrgati iz smrtne objema posrednika-trgovca vse dotlej, **dokler se ni pojavilo zadružništvo kot učinkovita in popolnoma naravna gospodarska organizacija potrošnika in malega proizvajalca.** Zadružništvo ima osnovno in glavno nalogo, da izloči posrednika in posredniški dobiček s tem, da zadružno organizirani proizvajalci in potrošniki vzamejo sami v roke vzajemno izmenjavo dobrin.

Teoretiki in zagovorniki kapitalizma so trdili in prorokovali, da bo sam **zakon o ravnovesju med ponudbo in povpraševanjem** učinkoval kot avtomatičen jez proti posredniškemu izkoriščanju, ker so predpostavljali, da bo zakon neovirano funkcioniral v sistemu popolnoma svobodnega tekmovanja. Toda domneva o svobodnem tekmovanju se iz mnogih razlogov ni uresničila in se ne more uresničiti, dočim se je zadružništvo v praksi pokazalo kot popolnoma uspešno sredstvo za obrambo proizvajalca in potrošnika proti posredniku.

Zadružništvo je po svoji naravi in po svoji organizaciji sposobno, da prodira v najbolj oddaljene kraje, v najširše narodne sloje in da povsod poboljša cene za proizvajalca in za potrošnika, kjer se uveljavlja v obliki čim bolj izpopolnjene mreže nabavnih in potrošnih zadrug. Ker zadružništvo onemogočuje posredniški

dobiček, ravno s tem ustvarja možnost, da proizvajalnik dobi boljše cene kakor pri trgovcu, potrošnik pa ceneje kupuje kakor pri trgovcu.

S tem se prvič zvišuje splošni življenjski standard najširših množic; s tem se pa tudi osvobajajo **za svrhe proizvodstva ogromni kapitali**, ki bi sicer šli v žep trgovcev-posrednikov. Ni treba še posebej razlagati, kolike važnosti je to za društveno celoto. Dobro razvite nabavne in potrošne zadruge, kakor tudi sploh dobro razvito in močno zadružništvo je blagoslov za vsako okolje, v katerem deluje. Najboljši dokaz za to nam nudijo one države, v katerih je zadružništvo močno razvito.

Iz vsega tega je jasno, v čem je prav za prav nasprotje med trgovci in zadrugami in kakšne namere in motivi vodijo trgovce pri napadih na zadruge. **To je nasprotje dveh svetov, dveh nasprotujočih si gospodarskih sistemov.** Trgovci branijo sistem, v katerem jim je zajamčen njihov osebni dobiček na škodo ostalih činiteljev in celote; zadruge pa predstavljajo in zastopajo višji in boljši sistem, čegar ustvaritev predstavlja interese celokupnosti. Kdo ima prav z ozirom na višje socialno-politične in socialno-etične razloge, o tem ni težko razsoditi. Ravno tako pa ni težko zaključiti, da se morejo in morajo vse zahteve trgovcev glede nabavnih in potrošnih zadrug — samo zavreči.

Zvezine objave.

Glavna zadružna zveza v Belgradu opozarja na potrebo, da se zadruge postavijo v obrambo proti napadom trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic. Ti napadi so posebno pogosti, odkar je pri nas na dnevnem redu vprašanje enotnega zadružnega zakona, in so naperjeni posebno proti

nabavnim in prodajnim zadrugam. S temi napadi hočejo vplivati na merodajnih mestih in napraviti vtis, češ da so nabavne in prodajne zadruge čisto navadna trgovska podjetja, ne pa ustanove za občo korist. Kot odgovor na to akcijo, posebno na napade, ki so bili proti zadružništvu izvedeni na skupščini Srbskega trgovskega združenja v Belgradu, priporoča Glavna zadružna zveza,

da zadruga na svojih občnih zborih, ob priliki konferenc, zborovanj in predavanj na te napade objektivno in odločno odgovorijo, zlasti s tem, da pokažejo na pravi temelj in na ozadje vseh teh napadov na eni strani, na drugi strani pa v številkah pokažejo pomoč, ki jo zadružnikom nudijo zadruga v teh težkih časih.

Zveza žlvinorejskih selekcijskih zadrug v Kranju razpisuje dve mesti zveznih molznih nadziralcev. Prošnje je vložiti tekom 14 dni, računajoč od 5. marca. Dalje opozarja Zveza na plemenski sejem v Kranju, ki bo 15. maja.

Prijave za odmero družbenega davka. Zadruga, ki so podvržene plačevanju družbenega davka, opozarjamo, da morajo tekom 15 dni po občnem zboru vložiti prijavo za odmero družbenega davka. Ako tega ne store, jim davčna oblast naloži občutno kazen, ki znaša 15% predpisanega osnovnega davka.

Zadružništvo v inozemstvu.

Kmečka zaščita na Poljskem. Poljska je vprašanje kmečke zaščite stvarno rešila, ne pa samo odložila kakor pri nas. Razločuje pa ta uredba dve skupini kmečkih dolžnikov: Kmete z organiziranim kreditom, kmete z neorganiziranim kreditom. Organiziran kredit pomeni posojilo kmeta pri kaki ustanovi ali zavodu (pri banki, pri zadrugi ali pri kaki hranilnici). Vse drugo je neorganiziran kredit.

a) Kmet z organiziranim kreditom ima svojo zaščito v akceptacijski banki. Tak dolžnik napravi s svojo zadrugo preko centralne kase poseben dogovor za odplačevanje v 14 letih po maksimalni $3\frac{1}{2}\%$ obrestni meri; prvi dve leti ne odplača nič, v naslednjih 12 letih pa plačuje rastoče anuitete. Na osnovi takega dogovora dobi potem Centralna kasa akcept od akceptacijske banke. S tem akceptom dobi Centralna kasa pri poljski na-

rodni banki denar. Na ta način se zamrznjeni krediti odtajajo.

b) Kmet z neorganiziranim kreditom ima tudi zaščito in sicer v posebnih razsodiščih. Za vsak politični okraj obstoji tako razsodišče iz enega strokovnjaka v kreditnih poslih in dveh kmetov. Kmet se napram svojemu upniku pozove na to razsodišče. Razsodišče ima gotove norme glede znižanja dolga. Če je upnik jemal obresti nad 10%, se vse take obresti odbijejo od kapitala. Razsodišče zniža obrestno mero na $3\frac{1}{2}\%$ in razdeli odplačilo na 14 let, a tako, da prvi dve leti kmet ne plača nič, v naslednjih 12 letih pa plačuje rastoče anuitete.

Akceptacijska banka je doslej provedla razdolžitvev oz. likvidacijo kmečkih dogov v skupnem znesku 300 mil. zlatov, kar predstavlja približno $\frac{1}{3}$ kratkoročnih kmečkih posojil.

Gospodarska zveza v Ljubljani nortira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 156.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 100.—; nitrofoskal v vrečah Din 143.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.—; modra galica Din 5.50; žveplo Din 3.20. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Lesce Din 880—995; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlinci Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica iz tovarne „Zorka“ po konkurenčnih cenah.

Redni letni občni zbor Kmetijske strojne zadruge v Savljah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 8. aprila 1936 v prostorih g. tajnika v Klečah šte. 23. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1935. 3. poročilo o izvršeni reviziji. 4. volitev nadzorstva. 5. sklepanje o prenosu brezobrestnega posojila v deleže. 6. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sevnici, r. z. z. n. z., se bo vršil 30. marca 1936 ob 10 dopoldne v tukajšnjih posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Slivnici pri Celju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 19. marca 1936 ob 1/2 9 v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje računskega zaključka za 1. 1935. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

40. redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice v Starem trgu pri Ložu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v zadruginih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobrenje rač. zaključka za 1. 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Starem trgu ob Kolpi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 1/2 16 pop. v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev računskih zaključkov. 4. poročilo načelstva. 5. poročilo nadzorstva. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske zadruge v Stari Loki, r. z. z. o. z., se bo vršil 29. marca 1936 ob 1/2 4 popoldne na Marofu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Strugah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 15 v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila za 1. 1935. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1935. 5. sprememba pravil. 6. volitev načelstva in nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Suhorju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 3 popoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Bolfenku v Slov. Goricah, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 8. marca 1936 ob 1/2 11 dopoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobrenje

rač. zaključka za 1. 1935. 5. volitev načelstva. 6. razni predlogi in slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Jakobu ob Savi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 3 popoldne v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za 1. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. predlogi in nasveti. 6. slučajnosti.

VIII. redovita godišnja skupština Zadruge za štednjo i zajmove u Sv. Jurju u Trnju, r. z. s. n. j., držati će se na dan 25. marta 1936 u 16 sati u svojoj poslovnici. Dnevni red: 1. izvještaj upravnoga i nadzornog odbora. 2. prihvataj zaključnog računa za g. 1935 i odrešnica. 3. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice v Sv. Lenartu v Slov. goricah, r. z. z. n. z., se bo vršil v torek dne 24. marca 1936 ob 1 popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in računskih pregledovalcev. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1935. 3. volitev načelstva in rač. pregledovalcev. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 8 v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. pregled računov za leto 1935. 4. razni predlogi. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Vidu pri Ptujju, r. z. z. n. z., se bo vršil na praznik 25. marca 1936 po rani službi božji v „Slomškovem domu“ v Št. Vidu pri Ptujju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. predavanje nadrevizorja Vlad. Pušenjaka. 6. slučajnosti.

33. redni občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Škofji Loki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 1/2 11 dopoldne v zadrugini pisarni. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Pavlu pri Preboldu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 22. marca 1936 v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1935. 4. volitev načelstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Lambertu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 3 popoldne v župni pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Slovenske produktivne mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. marca 1936 ob 8 zvečer v Gunclah št. 38 pri Pangosu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. volitev načelstva. 3. volitev nadzorstva. 4. raznoterosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Št. Juriju pri Grosupijem, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 10. uri dopoldne v društveni dvorani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. volitev načelstva. 5. poročila rodovniške in mlečne kontrole. 6. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruge v Šmihelu pri Šoštanju, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo dne 29. marca 1936 ob 8 zjutraj. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročila načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. predlogi. 7. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu na Dravskem polju, r. z. z n. z., se bo vršil dne 13. aprila 1936 ob 1/2 8 dopoldne v uradnih prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

Občni zbor Mizárske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil 25. marca 1936 ob 9 dopoldne v zadržnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila o zadrugi. 3. odobritev rač. zaključka za poslovno l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu pri Grobelnem, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 pop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Tomišlju, r. z. z n. z., se bo vršil 22. marca 1936 ob 10 dopoldne v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev računskih zaključkov za l. 1932, 1933, 1934 in 1935. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Gradbene zadruge „Dom in vrt“ v Trbovljah, r. z. z o. z., se bo vršil v sredo na praznik dne 25. marca 1936 ob 6 zvečer v Društvenem domu v Trbovljah. Dnevni red: 1. prečitanje zapisnika lanskega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. računski zaključek za l. 1935. 4. dopolnilna volitev načelstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Trbojah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 10 dopoldne v župnišču v Trbojah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 3. volitev nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Tržišču, r. z. z n. z., se bo vršil dne 19. aprila 1936 ob 1/2 3 popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za l. 1935. 5. volitve načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Vodica, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 1/2 8 zjutraj v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 3. čitanje revizijskega poročila od l. 1935. 4. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmetijskega društva v Vodica, r. z. z o. z., se bo vršil 25. marca 1936 ob 3 popoldne v prostorih Hranilnice in posojilnice v Vodica. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 3. čitanje revizijskega poročila iz l. 1935. 4. dopolnilne volitve. 5. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Vodica, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 4 popoldne v prostorih Hranilnice in posojilnice v Vodica. Dnevni red: 1. poročilo načelstva, nadzorstva in rodovne komisije. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 3. čitanje revizijskega poročila za leto 1935. 4. volitve. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Ljudske stavbene zadruge v Zagorju ob Savi, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo dne 29. marca 1936 ob 1/2 10 dopoldne v prostorih Ljudske kuhinje v Zagorju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice za župnije Zdole, Sromlje in Artiče ter krajno občino Križe, r. z. z n. z., se bo vršil dne 19. aprila 1936 ob 15 v posojilniških prostorih hiše Ivana Černoga. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za l. 1935 in poročilo o izvršeni reviziji. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Zibiki, r. z. z n. z., se bo vršil dne 19. aprila 1936 ob 1/2 8 v župnišču. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Žetalah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 13 v društveni pisarni. Dnevni red: 1. revizijsko poročilo z dne 22. oktobra 1935. 2. poročilo načelstva in nadzorstva o poslovnem letu 1935. 3. odobritev letnega računa 1935. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske nakupovalne in prodajne zadruge v Goričah, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 22. marca 1936 ob 10 dopoldne v zadrudnem domu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Homcu, r. z. z. n. z., se bo vršil 5. aprila 1936 ob $\frac{1}{2}$ 3 pop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Horjulu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 3 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Gospodarske zadruge na Koroški Beli, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo dne 22. marca 1936 ob 3 popoldne v dvorani cerkvene hiše na Koroški Beli. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 5. dopolnilna volitev dveh članov načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kovorju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v župnijski pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge na Krki pri Stični, r. z. z. o. z., se bo vršil 25. marca 1936 po prvi maši zjutraj v šoli. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1935. 4. določitev članskih prispevkov za l. 1936. 5. slučajnosti.

Občni zbor posojilnice v Križevcih pri Ljutomeru, r. z. z. n. z., se bo vršil 5. aprila 1936 ob 3 popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. otvoritev. 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 5. volitve: a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

Ako ob določenih uri občni zbor ni sklepčen, se eno uro pozneje vrši drug občni zbor, ki glasuje in sklepa ob vsakem številu članov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Krki, r. z. z. n. z., se bo vršil na praznik sv. Jožefa, 19. marca 1936 ob 7 zjutraj v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Red. občni zbor Okrajne posojilnice v Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 11 dopoldne v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Laporju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne

29. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 8 dopoldne v poslovnih prostorih zadruge v Laporju h. št. 4. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Laškem, r. z. z. n. z., se bo vršil v ponedeljek, dne 20. aprila 1936 ob 8 v nadžupnijski dvorani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva. 5. slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drug občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Občekoristne stavbne zadruge Ljudski dom v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. marca 1936 ob 6 zvečer v poslovnem prostoru Ljudskega doma. Dnevni red: 1. branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Gradbene zadruge „Martuljek“ v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v sredo 1. aprila 1936 ob 2 popoldne v semeniški dvorani. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo revizorjev. 3. potrdilo rač. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. predlogi. 6. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Logatcu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 3 uri popoldne v župnišči v Gor. Logatcu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmetijskega gospodarskega društva v Logatcu, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 3 popoldne v prostorih Društvenega doma. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Loškem Potoku, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v društvenih prostorih na Hribu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Lukovici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v uradnem prostoru na Brdu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Krekove posojilnice v Mariboru, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 18. uri v zadrudnih prostorih, Meljska cesta 10, Maribor. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 5. dopolnitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Zadrugne elektrarne v Mekinjah, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 8. marca 1936 ob 3 pop. v prostorih Prosvetnega društva v Mekinjah. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika revizijskega poročila iz Ljubljane. 2. čitanje zapisnika zadnje seje načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. volitev odbornikov v načelstvo. 5. volitev odbornikov v nadzorstvo. 6. raznoterosti.

XXXVIII. redni letni občni zbor Kmetijskega društva v Metliki, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo dne 29. marca 1936 ob 9 dopoldne v dvorani Hranilnice in posojilnice v Metliki. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje račun. zaključka za l. 1935. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske zadruge v Moravčah, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 29. marca 1936 ob 3 pop. v kaplaniji. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. delna volitev načelstva in volitev nadzorstva. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Mozirju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 9 dopoldne v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. poročila: a) načelstva, b) nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Novem mestu, r. z. z. n. z., se bo vršil v ponedeljek dne 30. marca 1936 ob 13 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročila: a) načelstva, b) nadzorstva. 4. odobrenje računskega zaključka za leto 1935. 5. sprememba pravil. 6. volitve: a) načelstva, b) nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Ljudske posojilnice v Pločnici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 19. aprila 1936 ob $\frac{1}{2}$ 3 dopoldne v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje račun. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Oslinici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob 11. uri dopoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila za leto 1935. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmetijske strojne zadruge za Pevno in okoličico, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 2 popoldne v prostorih tajnika. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru in čitanje revizijskega poročila. 2. poročilo načelstva in nadzorstva o delovanju strojev. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Planini pri Rakeku, r. z. z. n. z., se bo vršil 5. aprila 1936 ob 4 popoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Planini pri Rakeku, r. z. z. o. z., se bo vršil 25. marca 1936 ob 11 dopoldne v šoli. Dnevni red: 1. predsednikovo poročilo. 2. tajnikovo in rođovnikarjevo poročilo. 3. blagajnikovo poročilo. 4. revizijsko poročilo. 5. navodila sreskega kmetijskega referenta. 6. raznoterosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Podkorenju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 19. aprila 1936 ob 1 popoldne v zadrugni hiši. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. volitev razsodišča. 8. odaja prostorov v najem. 9. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Prečni, r. z. z. n. z., se bo vršil 29. marca 1936 ob 3 popoldne v kaplaniji. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Prihovi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 15 pop. v posojilniških prostorih na Prihovi. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila za l. 1934. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 5. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

42. občni zbor Okrajne posojilnice v Radečah pri Zidanem mostu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. aprila 1936 ob 3 popoldne v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 3. volitev predsednika. 4. nadomestna volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. poročilo o izvršeni reviziji. 7. razprava seje 19. februarja 1935. 8. odobritev podpor. 9. slučajnosti.

29. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Radovici pri Metliki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1936 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Radovljici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 22. marca 1936 ob $\frac{1}{2}$ 8 dopoldne v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1935. 4. dopolnilna volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. čitanje revizijskega poročila. 7. slučajnosti.

Občni zbor Nabavne prodajne zadruge v Rečici pri Laškem, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 5. aprila 1936 ob 3 popoldne pri Brečkotu v Rečici štev. 44. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1935. 3. dopolnilna volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske strojne zadruge v Rečeah pri Škofji Loki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. marca 1936 ob 3 popoldne v društvenem domu. Dnevni red: 1. poročilo nadzorstva. 2. poročilo načelstva. 3. odobritev rač. zaključka. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.